

NIEBACZNOŚĆ (26) *sb f*

W *pisowni łącznej* (23), w *rozłącznej* (3).

e jasne; -a- (22), -ã- (1) *Leop.*

sg *N* niebacznosc (12). ◊ *G* niebacznosci (6). ◊ *D* niebacznosci (1). ◊ *A* niebacznosc (5). ◊ *I* niebacznoscia (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w. s.v. bacznosc.

1. *Nierozwaga, brak zastanowienia, niezdawanie sobie sprawy ze zlych skutkow swego postepowania; ignorantia Vulg; error PolAnt; imprudentia, incogitantia Mqcz; inconsiderantia Calep; inopia rationis, irrationabilitas Cn (16) : GlabGad P7v; iako iest lepiej Czlowiekowi niebacznoscia grzelzyc a nizli zloscia OrzRozm O3; Mqcz 59b, 328b; ielli mozne [dworzanin drazni]/ to iest wielka niebacznosc: ielli mizerne a vpadle/ to iest okrucienstwo GornDworz S3; Calep 522b.*

niebacznosc czyja [w tymi G sb i pron (4), ai poss (2), pron poss (1)] (7): Leop Eccli 28/7; iellize Krol kiedy co niegodnym daie/ to niebacznosci iego przypifano byc moze: ale iellize on godnym ludzom nigdy nie nieda/ zlosci to iego przyczytano bedzie OrzRozm O3; SkarJedn 298; Phil E2. Cf Wyrazenie przyimkowe.

W polaczeniach szeregowych (2): Obrociem fię (przeto) y ferce moie vczyć fię y dowiadowac fię mądrosći a dowcipu/ a (ktemu) dowiadowac fię niezboznosci/ glupstwa/ fprofnosći/ y niebacznosci. BudBib Eccl 7/25[26]; WerGośc 203.

W przeciwstawieniu: »rozum ... niebacznosc« (1): WerGośc 203 cf W przén.

Szereg: »niebacznosc i glupstwo« (1): collatinus za nimi przyczynę czynić poczał/ obmawiaiac ich niebacznosc y glupstwo/ za zwiedzienim towarzysstwa. Phil E2.

Wyrazenie przyimkowex »z niebacznosci, od niebaści, prze niebacznosc« (2:1:1):

~ od, z niebacznosci czyjej, prze niebacznosc czyjq (3); niewatpiac w Panie Bodze/ [...] ze mi bluznierstwo moie odpusci / bociem byl zwiedziony/ od tych zlych ludzi / prze niebacznosc fwa OrzRozm N; Ku ktorego [ciała] smierci/ Tyfycami przyczyn/ nietylko od przygod zewnetrznych/ ale wiucey od niebacznosci ludzkiej/ a od zbytku iedzenia y picia [czlowiek przychodzi]. SienLek 1v, 28v.

Szereg: »z niebacznosci a nieumiejtnosci« (1): Zniebacznosci a nieumiejtnosci rychley rozplazamy nizli lowiemy SkarZyw 312. ~

W przén (1) : Abowiem gdzie opilstwo panuie/ rozum/ zdrowa rada/ rostropnosć/ mądrosć wftepuia/ a na ich mie scu niebacznosc/ oblędliwosc/ glupstwo/ fzalenstwo/ zasiadaią. WerGośc 203.

2. *Glupota (1) : Dementia, Szalenstwo/ niebacznosc/ nierozum. Mqcz 216b.*

3. *Niedbalstwo; niezauwazanie pewnych rzeczy; conniventia, incuria, indiligentia, negligentia Mqcz (4) : Incuria, Niedbalość/ Niebacznosc. Mqcz 73a, 63b, 187d.*

Wyrazenie przyimkowe: »za niebacznoscia [czyjq« (1): on v Pána Bogá to fobie ziednal/ ifz za niebacznoscia ftrazy/ do niego fię na on dzien do wiedzienia wiele Chrześcián zefzlo. SkarZyw 47.

4. *Nieliczenie się z kimś lub czymś (2) :*

niebacznosc na co (1): IVz to nastalá taka zapamietalosc y niebacznosc na przyfitynosć y na prawo SarnStat 1296.

niebaczność czyja (1): co Sobieski uczynił/ áby niebáczność gości swych pogánił/ ábowiem gdy v niego kilká dni nád zwyczaj z wielá łzkap/ y z wielá páchołkow miefzkáli [...] *GórnDworz R6v.*

5. Niewdzięczność [czyja] (1) : lżyli powiefćiami swemi możności boftwá twego. [...] á ty pánie niemáiąc nic pieczy ná niebáczność ich raczyłeś iem náwflem przed fie obfitoć swá okázác. *RejPs 157.*

6. Może zły wzrok (może też jakaś przypadłość psychiczna, np. niemożność skupienia się lub tp.) (1) : Szije ciężkie obraczenie/ nog częfthe vpadanie, [...] rzeczy zmienienie/ omienienie oślnienie/ Głuchoć, niebaczność, [...] Ty wżytki rzeczi ta wodka barzo dobrze naprawia y leczy. *FalZioł II 9c.*

***** Bez wystarczającego kontekstu (1) :** Socordia, Leniwość/ gnuśność/ niebáczność/ nieróftropność. *Mącz 398c.*

Synonimy: **1.** nieopatrność, nieostrożność, nieroztropność; **2.** głupóć, głupstwo, grubijaństwo, gruboć, grubstwo, nieopatrność, nierozum, nietrafność, nieumiejętnoć, niewiadomoć, szaleństwo, szalonoć; **3.** niedbalstwo, niedbałość, nikczemność; **5.** niewdzięczność.

Cf **BACZNOŚĆ, NIEBACZENIE**

ASt